FAGFORBUNDET | Yrkesseksjon helse og sosial

Dialogkort Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Refleksjonskort til personlige assistenter og arbeidsledere i BPA-ordningene

I dag organiseres mange BPA-ordninger uten nær kontakt med arbeidsgiver. Det er opp til bruker/arbeidsleder og assistenter å skape et godt arbeidsmiljø og en god hverdag sammen, med vekt på brukerstyring og frihet for den med assistansebehovet.

Dialogkortene kan brukes av deg på egenhånd, som del i personalmøter eller opplæringen din. Mens noen spørsmål kan besvares direkte, da svaret ligger i gjeldende lovverk for arbeidsmiljø og helse- og omsorgstjenestene, vil etiske dilemma kunne ha flere gode svar.

Etikk handler om å reflektere omkring hva som er rett og galt. Det er opp til dere å være sammen om å finne løsninger som sikrer en god kultur i BPA-ordningen deres. Arbeidsleder og arbeidsgiver bør gi god opplæring og informasjon, slik at alle ansatte kjenner til verdisynet og målet med ordningen. Lykke til!

Når brytes loven? Dersom den du assisterer signerer en samtykkeerkæring på at du skal kunne kommunisere med annet helsepersonell på vegne av henne (brukeren), hva tenker du må være grensene for hva du skal kunne dele med samarbeidende personell?

En assistentkollega ble bedt om å kontakte hjelpemiddelsentralen for sin arbeidsleder. Kollegaen syntes dette ble for vanskelig, da hun er veldig sjenert. Hun ber deg om å gjøre det for henne, uten å orientere arbeidslederen.

Hva står på spill i en slik situasjon?

Arbeidsleder og assistenter klemmer hverandre ved vaktens slutt.

Hva tenker du om det?

Assistentene i et team inviterer til lønningspils uten arbeidsleder.

Hva tenker du om det?

Arbeidsleder vil at alle ansatte skal sette seg inn i arbeidsmiljøloven, plikten til å selv bidra, hvilke regler som gjelder, hva som skaper trivsel osv. En av de ansatte gidder ikke.

Hva bør gjøres?

Arbeidsleder har hatt BPA i 15 år. Han er god til å vurdere hvem som egner seg til å jobbe hos ham. Arbeidsgiver vil ikke at han ansetter sin bror.

Hva tenker du står på spill og hva er riktig?

Arbeidsleder vil at du skal lære deg nye oppgaver fordi han har fått endret sin livssituasjon.

Hvor åpen tenker du at en assistent skal være til slike endringer?

Arbeidsleder flytter til et nytt sted og forventer at du opptrer mer «usynlig» enn tidligere. Han vil ha en ny start og ønsker å fremstå som selvstendig.

Hva tenker du?

Du er ansatt hos en person som bor i en samlokalisert bolig, og i naboleilighetene bor det andre med assistansebehov.
De får dekket sine hjelpebehov av kommunalt ansatte i et team på boligen.
Disse ansatte har klare meninger om din rolle som assistent.

Har de noe med dette, og hva kan du dele med dem om jobben – om noe?

Du er assistent for ei jente på 1 år, og mor er medarbeidsleder. Datteren har begynt å tilknytte seg deg og kaller deg for mamma ved noen anledninger.

Er dette noe du ville snakket med mor om?

En far til ungdommen du assisterer ønsker å vite om han har røkt hasj på en fest som nylig har vært tatt opp på foreldremøte.

Skal du fortelle ham det du vet?

En ungdom har en familie som vil at han skal være veldig selvstendig og modig. Han ber sjelden om hjelp foran dem og bruker ikke din assistanse på en god måte, tenker du.

Har du noe med hva han vil bruke assistansen sin på?

a. En person med utviklingshemming har fått et vedtak som gir ham rett til opplæring i dagliglivets gjøremål. I opplæringen din ser du at en ansatt presser ham til å knyte skolissene selv, selv om han ber om hjelp flere ganger.

   Hva tenker du er riktig?

b. Er det mestring i å be om hjelp når man ikke opplever å klare det selv?

Lag en liste over 5–10 gode leveregler for en god BPA-ordning, der alle trives.

Som assistent følger du med arbeidsleder på jobb. Her har du rollen som funksjons-assistent. Du blir forventet å opptre som sekretær for hele kontoret.

Er det greit? Og hvem bør si ifra – du eller arbeidslederen din?

Som assistent opplever du at familien har tatt deg veldig godt imot og ofte vil gi deg gaver når de har vært på reiser.

Kan du ta i mot dette? Har verdien på gavene betydning?

En arbeidsleder deler informasjon om sin venns assistanseordning med deg. De pleier å drøfte vanskelige saker og du syns det er interessant å delta.

Bør dere drøfte dette?

En arbeidsleder og assistent har så god kjemi at det begynner å bli flørting på jobben.

Hva tenker du om slike relasjoner?

En arbeidsleder har akkurat begynt med sin BPA-ordning. Han gjør en del feil i starten med tanke på arbeidsplaner og timelister.

Bør det være greit?

Arbeidsleder er veldig streng når det gjelder hvordan de ansatte skal opptre i arbeidet. Du opplever ham som rettferdig, men veldig lukket. Han vil ikke høre deres meninger.

Hva gjør du?

Er det lurt at arbeidsleder ser seg selv som en omsorgsperson for sine ansatte?

Bør det være gjensidig respekt og omsorg mellom ansatt og arbeidsleder, eller bør assistenten være oppofrende for at arbeidsleder skal ha et godt liv?

Hva tenker du en arbeidsleder bør gjøre dersom assistenten kommer mye for sent og har unnskyldninger som ikke henger helt på greip?

Hvordan tenker du at en god arbeidsleder skal opptre overfor deg i og utenfor hjemmet sitt?

Hva kan du forvente at en arbeidsgiver gjør om du sykemeldes og det har med arbeidsmiljøet å gjøre?

Hvordan bør en møte en assistent som varsler om noe?

Tenker du at det er greit at det i dag ikke stilles noen eksamenskrav til den som skal lede sine egne personlige assistenter i å hjelpe til med dagliglivets gjøremål?

Hva tenker du kan være konsekvensen av å stille strengere krav til at arbeidsleder og assistenter rapporterer hva slags oppgaver som utføres i BPA-jobben?

Er du enig i at de som er under 67 år bør ha en sterkere lovfestet rett til å velge BPA som organiseringsform enn de som er eldre enn 67 år?

Reflekter for deg selv og ivareta taushets-plikten om du skal fortelle om dette: Hvorfor fikk du jobben? Handler det om personlighet, kjemi, ferdigheter, erfaring, annet?

Tenker du at en utdanning for personlige assistenter vil motvirke BPA-ordningens premiss om at den som leder assistansen vet best?

Hva står på spill om de ansatte i en BPA-ordning aldri får opplæring i sine plikter og rettigheter?

Du har jobbet deltid i 2 år hos en arbeidsleder. Så dukker det opp et spørsmål fra arbeidsgiver om du vil være tilkallingsvikar i andre ordninger. Arbeidslederen din sier han blir urolig. – Vil du da kunne stille opp for ham hvis du har mange steder å vikariere?

Hva gjør du?

Hvorfor er det viktig for den som har assistansebehov å velge selv hvem som ansettes og når han eller hun vil at assistansen skal utføres?

Hvis det kommer en dag hvor verktøy og roboter er så godt utvikla at det kan ta over for alle slags former for personlig assistanse – hva er da argumentet ditt for at BPA fortsatt bør få fortsette som tjenesteform?

Hva er forskjellen på å få assistanse fra mor og det å få assistanse fra en assistent?

Hvordan bør du bli møtt om du gjør mange feil i opplæringsperioden som assistent?

Hva kan skje hvis en assistent overtar oppgaver som arbeidsleder/bruker egentlig har ferdigheter til å mestre selv? Dette kan gjelde både i dagligdagse gjøremål (forflytning) og i administrering av BPA-ordningen (sette opp arbeids-planer)? Hvorfor bør arbeidsleder mestre mest mulig selv, og hva står på spill hvis arbeidsleder ønsker å slippe å bruke krefter på dette?

Arbeidsleder og assistent skaper sin egen måte å gjøre ting på, som begge trives godt med, men som er på tvers av hva arbeidsgiver mener er greit.

Hva tenker du om det?

Hvorfor ville du valgt/ikke valgt BPA om du imorgen skulle trenge personlig assistanse?

Arbeidsleder har samtykket til at alle i ansvarsgruppa kan dele informasjon om han i forbindelse med en endring i hjelpebehovet, som har ført til at enkeltvedtak og Individuell Plan skal gjennomgås. Flere måneder senere tar en i ansvarsguppa kontakt med deg å få informasjon om arbeidsleder.

Hva innebærer en samtykkeerklæring? Hvem gjelder den for? Hvilken informasjon kan deles? Hvor lenge gjelder den?

Kan du nevne en film eller en bok som handlet om å ha en funksjonsnedsettelse, eller å leve med personlig assistanse?

Diskuter hva hva du lærte.

Hva tenker du er forskjellen på å omtale noen som «brukeren min» og «lederen min»?

Hvis du ansettes hos en person som bor i et hjem med personalrom og døgn-kontinuerlig hjelp, er det da riktig å si at han bor på arbeidsplassen deres, eller at dere jobber i hans hjem?

I et intervju til en BPA-ordning møter du en representant fra arbeidsgiver, som forteller en del om personen du skal jobbe for. Han forteller mye om ved-kommende og sier at dersom du vil passe godt der og om du er interessert, får du jobben.

Tenker du at det er greit å ta jobben uten at du har fått møte arbeidslederen selv? Hvorfor/hvorfor ikke?

Lag et lite rollespill der du og arbeids-leder intervjuer hverandre om hva BPA er for noe: Legg merke til om dere er enige eller om det er noe som er vanskelig å forklare. I så fall – hva handler det om?

Hva mener du er de viktigste egen-
skapene du som assistent kan ha?

Synes du BPA er et ensomt yrke? Stemmer det for deg? Generelt? Hvorfor eller hvorfor ikke? Hva forteller det om ordningen, om yrket, og om den du jobber med som leder?

Ville du anbefale andre å jobbe som personlig assistent? Hvorfor?/Hvorfor ikke?

Hva mener du er det viktigste en arbeidsgiver kan gjøre for sine ansatte i en BPA-ordning? Og hva er det viktigste et fagforbund kan gjøre?